

## เกษตรสวนป่า สืบสาน เกษตรไทย

โดย ดร.เกริก มีมุงกิจ

บรรยายในห้วงอบรมวิชาของแผ่นดิน งานตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียง “อาสาสร้างสรรค์ สืบสานเกษตรไทย”

วันที่ 5 เดือนพฤศจิกายน 2560

ดร. เกริก มีมุงกิจ ต้นแบบคนกล้าคืนถิ่น ผู้ก่อตั้งวนเกษตรเขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว “ครูสอนคนกล้าให้กลับบ้าน” ตัดสินใจหันหลังให้กรุงเทพฯ และทิ้งเงินเดือนเกือบแสน และเริ่มทำวนเกษตรหรือสวนป่า ด้วยเงิน 2,800 บาท พลิกฟื้นดินของครอบครัว เดินหน้ามาทำการเกษตร บนที่ดิน จำนวน 99 ไร่

วนเกษตร คือ การปลูกต้นไม้หลากหลายชนิดผสมผสานกันให้มีความเกื้อกูลกันโดยมีต้นไม้เป็นหลัก ข้าวก็ปลูกเพื่อกิน ผักก็ปลูกเพื่อกิน ไก่ก็เลี้ยงเพื่อกิน ปลูกอ้อยเอาไว้ทำน้ำตาล ปลูกมันก็เอาไว้ทำอาหารสัตว์ ดังนั้น การทำวนเกษตรก็เพื่อให้ตัวเองมีกินและสามารถพึ่งตัวเองได้ ถ้าเราพึ่งตัวเองได้เราก็เป็นที่พึ่งของครอบครัว ชุมชน

**“เริ่มใช้ชีวิตจากสิ่งที่มี ไม่เอาเงินมาเป็นตัวตั้ง แต่จะเอาความสุขเป็นตัวตั้ง”** เริ่มหารายได้จากการไปหากิ่งไม้ในป่านำมาเผาทำถ่านและกลั่นน้ำส้มควันไม้ขาย เดือนแรกเผาถ่านได้ 200 กระสอบ ทำน้ำส้มควันไม้ได้ 400 ลิตร ขายได้เงินหลายหมื่นบาท จากนั้นก็เริ่มทำเกษตรแบบผสมผสานวางแผน จนปัจจุบันได้กลายเป็นพื้นที่การเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นที่บ่มเพาะเป็นศูนย์การเรียนรู้ปฏิบัติงาน เป็นที่ทำงานของคนที่ต้องการทำเกษตรจริงๆ และลงมือปฏิบัติจริงจนทำสำเร็จ มีหลากหลายวิชาที่ถ่ายทอดให้ผู้สนใจ เช่น วิชาเพาะกล้าพันธุ์ไม้ ปลูกต้นไม้ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ตัดแต่งกิ่งเพื่อนำกิ่งไปทำถ่านและน้ำส้มควันไม้ แปรรูปไม้ขนาดใหญ่ ทำนา และปลูกอ้อย ปลูกมัน

ซึ่งหลักการที่ใช้ในการทำเกษตรก็ใช้หลักการเดียวกันกับในหลวงท่านทรงสอนมาตลอด จะต้องมีการวางแผน การศึกษาข้อมูล ก่อนที่จะลงมือทำ แผนการทำเกษตร 4 ระยะ คือ

**แผนระยะสั้น** แผนเดือนต่อเดือน โดยจะวางแผนว่าในแต่ละเดือน ในแต่ละวัน จะทำอะไรบ้าง ซึ่งสิ่งที่ทำในแผนนี้คือ เริ่มหารายได้จากการเก็บกิ่งไม้ที่ตัดแต่งกิ่งจากสวนลำไย สวนเงาะ หรือที่ทิ้งขว้างมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยนำมาเผาถ่าน และผลิตน้ำส้มควันไม้

**แผนระยะกลาง 1-3 ปี** ใช้เวลาว่างจากการเผาถ่าน ผลิตน้ำส้มควันไม้ มาใช้ในการปลูกต้นไม้ กวาดใบไม้ และตัดหญ้าที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อนำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพาะต้นกล้าเพื่อเตรียมไว้ปลูกในคราวต่อไป และปลูกข้าว ปลูกผักสวนครัว

**แผนระยะยาว** ตั้งแต่ 10 ปีเป็นต้นไป สิ่งที่จะต้องเพิ่มเข้ามาคือ เริ่มปลูกไม้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เลี้ยงสัตว์ ผลิตอาหารสัตว์

**แผนสุดท้ายระยะถาวร ตั้งแต่ 15 ปี** ไปจนตลอดชีวิตและลูกหลาน คือ การนำไม้ที่ปลูกมาตัดแปลงแปรรูป ทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ นำมาสร้างบ้าน แต่เก็บต้นไม้ใหญ่ไว้ที่มีราคาแพง และปลูกพริกไทยติดกับต้นไม้ใหญ่ หรือพืชไม้เลื้อยที่มีประโยชน์ไว้ทุกต้นเพื่อสร้างรายได้ในอนาคต

ต้นไม้ที่ควรปลูก เช่น กระถินเทพา มะฮอกกานี ประดู่ พยูง สักทอง สะเดาช้าง ราชพฤกษ์ มะค่าโมง ปลูกผสมผสานกันไป เมื่อโตเต็มที่ ไม้เหล่านี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือสร้างมูลค่าให้กับเราได้ในระยะสั้นและระยะยาว

*แผนทั้งหมดที่คิดขึ้นมา ผมทำและใช้มาโดยตลอด จนมาถึงปัจจุบันก็ยังดำเนินการตามแผนอยู่ โดยสิ่งที่ผมทำอยู่ตอนนี้คือ เมาถ่าน ทำน้ำส้มควันไม้ เพาะพันธุ์ต้นไม้ ปลูกข้าว และตอนนี้เริ่มจะเข้าสู่แผนระยะยาว และจากการดำเนินการตามแผนมา ผมได้พบกับความสุขที่แท้จริงแล้ว ผมรู้สึกว่าการทำเกษตรทำให้ผมอิ่มตัว ได้เจอความสุขในชีวิต เพราะผม พอมี พอใจ พอเพียง มีความสุข แค่นี้ผมก็พอแล้ว ”*